

27 Spalnio

1883 M.

LIETUWISZKASIS No. 25.

BALSAS.

Lietuwiszkasis Balsas iszeina 3syk ant mėnesio.

Kasztuoja ant metu 2 dorėlu, o Auro-
poje 3 dorėlai. Atskiras numeris 5 c.

Už colį apgarsinimu ant metu 10 do-
rėlu, o wieną sykį garsinant 20 centu
už kožną eiktę.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS,
SHENANDOAH Pa.

PIGIAUSIA WIETA PERKANT

Insteigta 1876 m.

naminius daigtus, Siuwimo **MASZYNIS**
WARGONUS, PIANO IR GRABUS
pas **WILLIAMS & BROS,**
13 Main Street, Shenandoah Pa.

AGENTURA PIRKIMO NAMU, SAUGO-
NES NO UGNIES IR KOLLEKTAWONES

C. W. DENGLER,
115 N. MAIN T. Shenandoah Pa.

LIETUWIU SANDARBYSTOS KROMAS

parduoda geriausius taworns už pigiausią prekę. Nėkur pigians neparduoda miltu ruginiu ir kwietiniu, mėsos, muilo, kawos, deszru, krakmolo, tabako, rezinku, agurku, stiklu, torėlku darbinu drapanu ir tt. Eikite ir pirkkite wiskę sandarbystos krome! Imokantis lietuwis už akcię \$ 10 stojasi sąwadytoju kromo. Nepamirszkite wietę!

E. CENTRE UL., arti Lehigh Valley geležinkeldwario,
SHENANDOAH PA.

DUONOS IR WISOKIU PYRAGU
(PIES, CAKES IR PRETZELS)

o taip-gi ir wisokiu „candies”

galima gauti labai pigiai pas manę, ateikitel!

R. Winter,

No 25 S. Main St. SHENANDOAA.

MARTYNAS JANKUS BITENUOSE

Jra agentu L. Balsu dėl Lietuwos. Už tai užmarėnui, no-
rėdami gauti Balsą ir kningas, kreipkitesi prie jo, raszy-
dami po adresu: M. Jankus, Bitėnai, p. Lumpėnai, Ost-
preussen.

J. H. POMEROY,

ADWOKATAS,

SHENANDOAH PA. Office: namuose Bėddallo.

A. Abramaitis & M. Rubelis,

Drapanas darome ant apstelawimo isz materijos naujai
isz pabrinko iszėjusios, taip-gi parduodame wirszutinius ir
apatinius marszkinius, skrybėles, kalnėrius, petneszas
skepetaites szilkines ir linines, pokaklinius paraiszozius, ir
penezniakas. Ateikite, brolai, pas mus pirkti!

210 S. MAIN ST.

Namuose Karpaucko SHENANDOAH PA.

LIETUVIŲ RASZTAI IR RASZTININKAI XIX SZIMTMETYJE.

27 Sziądyksztėje Lietuvoje labai mažai pažystamų yra musu gabus tēwynainis *Andrius Jonas WISZTELAUCKAS*, žmogus szwiesus, nors jam teko tiktai 6 klasas gimnazijos kuomet tai pabaigti. Jis gimęs yra i kelis metus po pirmam lenku (1831 m.) maisztui Senapilės pawiete, netoli no Aleksoto. Jo itekmė ant Lietuvos žmonių iwyko per apgarsinimą jo keln rasztu, o jo gromatos pakreipe nors isz dalies szian ar ten daugeli musu dienos apgarsejusiu wyru, k. a. Mikszą, Janku, Basanawycziu ir k. Dėlto asz tą musu garbuną ir apraszysiu wiena pagal jo spaustus weikalus, o antra szie bei tą priwiesiu isz jo gromatu, ką skaitau saw už pareigą tuomi labiaus, kad Wisztelauckas pasitrauke toli no tēwynės, i Argentiną, kur gywendamas wis dar tebekruta dėl Lietuvos, tyrinėdamas lietuwiszką kalbą. Apie sawę jis taip raszo gromatoje 28 d. jaunio (Kirmicziaus) 1885 m. isz Erelnyczios, Poznanės Kuningaiksztystėje, netoli no Dolsko: „Asz gaiwinu lietuwiszką dwasę pradadant no kudikystės, tai yra aplink 40 metu jau, u pats igyjuu kibirksztelę meilės no sz. a. gimdytoju, o isz dalies no nepažystamo keleiwo arba pelgrimo, bet daugmaisiai pradėjau drąsiai gaiwinti dwasę sawo gentės no 1861 m., atwaziawęs in Paryžiu. Ten manę lenkai užraszė kuipo lenką, o asz protestawojau ii sakiau, kad asz ne lenkas, bet lietuwis. Wienas growas prisispyręs manę klausė daugiau negu 20 sykiu, ar asz lenkas, asz atsakiau wis, kad ne lenkas, bet lietuwis, ir užklausiau, ar jis lietuwis, atsakė man — kad ne! Tai-gi asz patwirtinau, kad ir asz negalu buti nėkadus lenku, budamas lietuwininku“.

Lietuwysės klausimuose pirmiausiu Wisztelaucko noru buwo, kad wisi lietuwiniai dirbtu isz drauges. „Galime, sako jis, sziamė ar tamė dalyke nesutikti sawo dumose ir mieriuose weikažu, ale dėlto negalime ir newalnia skirstytiesi ir atskyriumi klaidžioti, minėt nai tiems, kurie už sawo tēwynę ir gentę ar sziokiu ar tokiu bubu protawoja ir prociawoja, idant ją isz tamsybės pragaro nasru i zplėzti ir traukti i dienos 'szwiesą!'“ Prieg tam skaudu, kad musu darbininkai yra bėdni. „Negerai yra, kad Lietuwa neturi sunu pasiturincziu, kurie galėtu dowanai sawo procią dėl gentės apierawoti! Tai galime uždėkawoti wis lenkams ir tamsybei sawo ponu, katrie pametė sawo tēwu kalbą, o priėmė swetiną! Toliaus dėkawokiamė ir Rymni, kurs atgabenęs naują wierą, atgabeno su ja ir naujas kalbas ir naują tamsybę su tarnaus jos — paganikais...“ Ir koki uždarbi randa dabar artojas musu tēwyniszku Janku? „Darydamas dėl brōlu arba tēwynės garbę užsipelnys“, ale už procią sawo naudos menkai turėsi. Tawo wisu alga bus užsipelnymas dwasiszkos garbės nesmertelnastis atminties, ir pasigėrėjimas kuniszkos nemirystės tawo — tai yra waiku waiku isz pakaleniju i pakalenijas, no sunu tawo kuno ir kraujo, žinoma jeigu istengs iszsilaukyti lietuwiszkoji gentė neiszgaiszinta. Asz no to laiko, kuip pradėjau su karszta meilė protawoti dėl tēwynės ir gentės, ne naudą materijaliszką, bet nemenką jos sumažinimą iszprowyjuu, o bewėk wieną treczdali suczėrawojau, ale už tai dwasioje esu nuramintas, nės jancziu, kad padariau tik mano stonui prideranti weikažą ir atmokėjau dalelę skolos sentėwiszkoms dwasėms, o podraug gentei ir tēwynei. Asz ir tolyn noriu dirbti dėl gentės ir garbės tēwu musu, podraug troksztu naudėlę padidinti, kad galėcziau kaskart daugiau paszałpos neszti tamsiems brolelams, tuomi tarnaudamas tēwynei, ir dėlto negalu gryžti po meszkoriumi“.. Tokią

pat nuomonę slepia sawyje ir 'Regėjimas' Wisztelaucko, patalpintas 'Auszroje' 1883 m., wiena isz jo geriausiu dainu; czion dwasė sentėwiu stiprina jaunadwasi lietuwi, abejojanti apie Lietuvos ateitę, paaiszkindama, kad

Tawo rojus, garbė, dangus
Ir wisokie skarbai
Szirdyj, dwasioj — bus taip brangus,
Jei bus geri darbai;
Tais esant — Tai angsztyu akylai kilsi
Ir turtings pastosi.

Apie rasztininkus Lietuvos Wisztelauckas taip sako: „Asz galu aprokuoti isz patyrimu, kad lietuwiszki raszalai ar literatai, kaip juos wadina, tiktai kningininkus ir drukorius su sawo procią pralobina, o patys turi patrotką, o tankiai ir banką sawo kelonėse paleidžia, žodziu sakant: bankrutawoja“. Musu raszalams taip mat einasi kaip anam 'Szwiesunui ir Pelėdai; szwiesunas 'iszwytas isz sawo namelo' kelawo su wisu sawo turtu — protu apszwiestu per szwietą, o radęs kėksztu ir warnu apszwietą pelėdą giroje, kurie jai gywasti gorajo atimti, kad paklausė už ką? iszgirdotsaką: Mano kaltenybė

Wisą yr tame, kad asz permatu tamsybę!
„O-tamsybė žmogystę prisloginusi laiko newaloje, o tarnai tamsybės ruosziusi gerai, apszukriai, kad nebutu atmainos arba kad tą ant sawo pusės isznaudotu“. „Man kiekwienas lietuwis brangus, pakol jis nepasirodo wisai iszgamiu ar szpiegu. Iszgamiu taip jau gulu, nės daugiausiai ju randasi isz paikystės. Mano galastis yra begalinis, matant tamsybėje žmones musu gelbėjanczius sawo žudytojams žudyti sawo brolus ir sawo gentę. O jeigu nebus atmainos, tai dienos musu gywenimo po kryžziogiais ir meszkoriumis isz tiesos jau suskaitytos, bet netrotyju nodiejos ir wilies, kad tu pagaidautoji atmaina ateis, ale ne isz pietinės szalies, tik isz pacios Meszkorijos... Ten numuocytuju kraujas szaukantis pagiežos turės buti iszklausytas, kituip asz netikėcziau i neką anė daugje anė ant žiamės...“ Ateis uat kuomet 'Tiesos Zerkolas', kuri pražuwasi ir sudužusi

Matu Wiszties
Atsius szwiesybėje dienos
Atgaiwinti szeinynės,
Alpstancziuos gywasties!
Tai-gi drąsiai i kowas!

„Ar mauo persigėjimus kas panėkina ar priima, asz ne daug ant to atbojju, bile tik saw ir gentei iszkados nepasidaro; wienok kur matau wieną iszkadę, ten mauo dwasė o podraug ir kunas silwartaunja ir apgaili taip liezną šnari gentės. Atpuofanti no jos arba be tikros gyslos, wienyjanaczios ji su wisu kunu lietuwyštės, kadaruojanti, kaip su szaltu kokiu, patrukusiu, pasaitu prisegtą, norėcziau kuomi twircziusiai prisegdiinti, kad tas kunas pasiliktų sawo pilnuoje cielustybėje“. Sztai 'kalbėjau (1885 m.) Kłapėdoje su Szerniumi pirmiausiai dėl jo parsidawimo su 'Lietuwiszka Ceitanga' (ir turėjau swietką Janku Martynėli). Szernius užgynė ir sakė, kad tai netiesą esanti; tiek pripažino, kad baronas isz Tuseiniu no Itagainės buwęs atsiuntęs gromatoje 150 markių; bet tie piningai tapę atgal pasiusti su priraszu, kad 'L. Ceitanga' nepriimanti nei jokių subwencių no nekieno; ir wadino manę paweizdėti i kningas, kur esą itraukta tas sugražinimas piningu... Prieszginia; lietuwyštės bijosi tokiu, kurie teisiu keln emą, o Kuokszeczio „prie jo karsztumo budo ir turi kiekwienas Lietuvos neprietelus bijoti kaip ugnies arba ligos limpanczios. Bet ta baimė jau pažyrtama yra seniai; jie ne Kuokszeczio bijo, tiktai Kuokszeczio liežuwo, kurs teisybės apdriskusios pawekslą apskelbia szwietui isz geros pusės, ale miglose paslėptos. Dabar kožnas lyg no karo ar baisingo maro, pykdamas ir klykdamas bėga kawotiesi: lyg no piktuju dwasiu

juoduju smaugtas ir trauktas ima žegnonesi no to, kas tiesą
 tuoga lyg tuoga nori szvietui apreikszti. Kiek žinau ir
 nimanau, tai ir Amerikoje neprietelai teisybės ir szwiesy-
 bės sawo lidzus darosi ir kwa lu awiu wilnas kerpa ir kailus
 lupra ir seimus daro ir rodawojasi, kokiū budu iszsiwalny-
 janczią teisybę isz apkalimo tamsybės, neteisybės ant amžiu
 pražudyti! Juk matome, kad — kaip tik kwailos aweles
 isz Europos traukia i užmari, tuoj atsiranda ir piemenelai
 wilkuželai awiu kauluose, kurie paskui juos seka — isz mel-
 lės... wilnelu... ir ten, nors negalėdami atw rai iszgirti
 despotu 'diewo pamostytuju', tu pasalomis dirba, idant su
 cėsu prirėgti 'jo mažystei' wietelę, kurs atsitupta kaipo
 diewo pamostytasis, kaip ans uelawingasis Maksiuks
 Meksikoje! bo tikisi, kad tada nereiks tokios pastowos
 piinti, kad su pas žiaminiū no aweln wilnelu isz. wylot,
 bet pagal prisaką 'duok!' sawo dali gauti, ka p Europoje.
 Czia tokiu kaip Kuoksztis bijosi kaip ugnies, ir jiems wietę
 gatawoja ar tai salose Gwinėjos ar smiltynuose Angros Pe-
 quenos arba ant kartuwiu ar po galotina arba Siberijos
 auksakasyklose. Manę nesibijo, bo asz turiu szaltą, jau
 prauszuosi kraują, nors, man rodosi, nepiktesnis už Kuok-
 szti esu... Asz žinau, kad teisybės kitaip negalima paro-
 dyti pusžweriems žmonėms kaip po plosčiumi pasakos, bo
 kitaip tie patys, dėl kuriu duotum pamokslus isz meilės,
 geisdams ju laimės ir wiso gero, užmusztu akmeniu wietę
 kaip szwentą Stepą, arba nukryziawotu r inkstus iszpjau-
 tu kaip Nazarėnuszko Mokintojo arabagelbėtu sawo pispau-
 dėjams wietę nužudyti, kaip szwiečiumi atsitiko Maskwoje su
 nabagėlais studentais!... Asz moka liežawi mažumą bu-
 kyti priklastą ir serakintą, bet neusitikėdamas tucei dantu
 kurie jau byra, ir tioms leucingaus nesiskubinu i mielausią
 tėwynę Lietuvą pas nymylėtą gentę, bo ten jaučiu tarp ju
 beweik kiekwieną baissingausią neprietelą sawo, kur galėu
 artimiausieje ir mylimiausieje gentys arba waiikai ar pati
 manęs pražudyti, ir werkdamas renguosi plaukti už mariu
 jieszkoti wietelės pabnigti sawo amželi ir kailus sudėti ant
 walnos žiamelės, nors swetimoje szalelėje, ten, kur nereikes
 mano hežuwi baigti kramtyti ir dantu pusiau sudilintu ir
 sutrunėjusiu no spaudimu dėl užlakymo žodelo iszgelinti
 ir szlaužyti. Sakau, kad tikrai dėlto apsiėmiau traukti isz
 senosios žiamės, paskendusios ir žawinamos dalies žmogys-
 tės neteisybėse ir tamsybėje, idant krutine lengwiau atsi-
 kwėpti". Ak, tu

Akie Akapirmo ir Atspindy jo kwapo —
 Užtwinsk tą juodą nakti — uaikiutoją Tiesos
 Ir twokstelk ant Lietuvos placzią wersmę Szwiesos.

T. b. d.

KAIP KUNINGIJA GODŽIA TURTU.

Senowės Aigypte, Assyrijoje ir stabmeldisz-
 meldiszkuose tikėjimuose wisokio budo, lygiai
 kaip senhebrajiszskame tikėjime, bramaisme, mo-
 hamedanisme, rymiszkoje wieroje, taip wadina-
 moje anglikoniszkoje wyresnybinėje bažnyčioje,
 no seniai mės užtinkame geismą kuomi daugiau-
 siai turtu pasisawinti; czion mės užeiname nožny
 godumą sawasties, paslėptą po plosčiumi weid-
 mainingos pakaros.

Tiktai ką spėjo krikščioniszkoji bažnyčia
 įgyti galingumą, ir jau ji prisisawino pagal sawo
 iszgalę turtus, priderinczius bažnyčioms pagou-
 nu, ir tai wis, ką dar galėjo pagriebti.

Jau Konstantinas, kuriam kuningai dawė
 priewardį 'Didžio', patikrino bažnyčiai waldymą
 turtu ir padarė ją gabia paweldėjimo, isz ko wei-

kiai prie jos kassyk drąsesnio godiszawimo įwyko
 beskaitlinės apgawystės paweldime turtu ir per-
 dėjimai wisokeriopo budo.

Bėda tiems, kurie paglemžtus, bažnyčiai
 paguodžius užraszus paweldėjystos norėjo paly-
 tėti! Įstatymai wisokiais budais gynė bažnyčią
 no paneikimo netikru užraszu ir no užpuolimo
 ant tokiu testamentu.

Ir kuomi daugiaus turtu bažnyčia pasiplė-
 szė dėl sawės, kuriu wartonė bei waldymas pri-
 gulėjo wyskupams, tuomi labiaus ji ėjo blogyn,
 tuomi labiaus ji brido į isztwirimą. Istoriszkai
 imant, taip buwo su wisomis bažnyčiomis, be
 skyriaus: didyn einant įėjimams auga begėdisz-
 kas kuningu iszdydumas.

Prieg tam gudrus kuningai stengėsi atwal-
 nyti sawo bažnytinius turtus no rinklawiniu mo-
 kescziu. Jeigu turtai užraszais pereidawo isz
 priwatiszku ranku į bažnytiszkai kuningiszką
 apturėjimą, jie turėjo stotiesi walnais no doniu.

Toks pat turtu godumas gawino szirdis taip-
 gi kuningaikszechiu, karalu, cėsoriu, ir kadagi
 bažnyčia permier szykaszcziau daug turtu suryojo,
 tai jau XIII-ame szimtmetyje kuningaikszechiai
 ėmė daryti mėgicimus aprabežiudinti godumą
 bažnyčiu, prisisawinant žumą ir sodybas.

Juk ir walnastis bažnytiniu turtu no donio —
 kuningai sakė, jog tą priwiliją jiems įteikęs 'pats
 diewas' — daugelui kuningaikszechiu pasirodė
 abejinga ir tapė įgriebta, už ką wienas ar kitas
 popėzius kerszyjo kuningaiksztiszkiems lenkty-
 ninikams iszkeikimu; taip likosi iszkeikti wokisz-
 kieje cėsoriai už nepaguodimą bažnytinės godos.
 Juk Pridikis II turėjo iszsiwaduoti no prakeiki-
 mo, prizadėdamas ant tolaus bažnyčią pawalninti
 no donio.

Barnis ir sątaikmė tarp kuningaikszechiu ir
 bažnyčiu tankiai ėjo greitai wienas po kitam, ka-
 dęgi abudu tankiausiai turėjo geresnį pasisekimą
 isz draugės iszsziauptdamu sultis žmoniu ir protą
 ju apdurindamu.

Ar sziaip ar taip bėgyje szimtmecziau buwo
 laikoma už blogiausią ir myrio wertingiausią sa-
 orilegium (szwentwagystę) palytėti bažnytini mil-
 žiniszką turtą, kuris tapė sušasytas per spekulac-
 ijas ant dusziu, įbaugintu pragaru, per wagystę,
 meřagystę ir klastas.

Wienok nėko stowaus nepasilieka pažwałgo-
 se ant turto ir įstatymuose apie turtus.

Jau karionėse tarp mohamedoniszkos ir krik-
 szcioniszkos bažnyčios, žiurint pagal pergalę,
 tai wieni tai kiti pacziuope bažnytinius turtus ir
 wisiszkai atmainė įstatymus, atsineszanczius ju-
 jupi. O dar daugiaus tai padarė reformaciją.

Nežiurint jau į milžiniszkas pasawintas bago-
 tystes ir turtus bažnyčios, buwo dar ik tam lai-
 kui tikrai begėdingas rejestras wisadiniu bažny-
 tiszku sawnoringu užmacziu ant piningu už žėta-
 mieszias, atpuskus ir žmoniu apgawystes.

Italiszką reformatorių Savonarolą kuningai
 sudegino. Huss'ui nešaikė duoto žodžio ant wal-
 nos kelonės ir sudegino jį taip-gi. Luteriui wyko
 geriaus ir tuli kuningaikszechiai, patys pasimilę
 ant prisisawinimo gražiu bažnytiniu turtu, darė,
 kaip jiems tiko.

Trumpai sakant, turtai katalikiszkos bažny-

czios, kurie buvo laikomi už taip wisai nepalytėtinus, pateko isz didelės dalies kuningaikszcziams, pereinantiems į protestantismą, ir didžiunams.

Nežiurint į tai, baudžiawos dabar, kaip kad pirma, pasiliko užlaikytos. Wisa reformacija mat ant gašo gašo apsisistojo tiktai ant puskelės.

Anglijoje protestonu bažnyczia, prisisawinusi buwusius kataliku bažnytinius turtus, įgyjo nemieruotus skarbus ir iszto pareina anie milžiniški jėmimai anglikoniszku wyskupu ir godinga draus tos bažnyczios, kuri pagriebė į sawo galybę unwersitėtus ir moksliszkas įrednes žiamės.

Bramaisme ir kitose no musu tolaus gulinčiose bažnycziose mės randame, pagal faipsų neapkęstinumo ir isztwirkimo bažnyczios, tolygų godumą turtu.

Iki reformacijai ruosza kuningu ir despotu Europoje spaudė ir parmuszo žmones, isz didelės dalies supancziotus baudžiawomis — gadintojai dwasės ir czulpikai žmoniu bewėik jau buvo pasiekę sawąjį jieszkini.

Didžiū raszalu nebuwo, nėra žėdnas, kurs buwo pasidrasinęs iszmintingus pamokslus raszyti ir sakyti, likosi sunaikintu per kuningus. Kuningos, wienatinai raszytos, buwo retos ir brangios, o prieg tam ne ant pasinaudojimo dėl žmoniu, nemokancziu skaityti.

Klosztoriai, wyskupai, gaujos didžiuniszku palydowu, kurie daugiausiai rėmė dvarus, gyweno isz žiamės, kurią jie buwo pasiglemžę, per klastas įgyję, dowanai už palydowiszką tarnystę apaturėję, o kurią baudžiauninkai dėl ju iszdūrbinėjo.

Mažunai, kalwės ir tt. taip-gi ar prigulėjo toms waldanczioms, žmones iszliežianczionsioms klasoms ar joms mokoje donj.

Mėstuose berots walniejie mėscziоныs buwo pradėję įgyti nepriegulmę ir rankdarbysta bei industria (pramonė) ėmė žydeti.

Wisatinai užiuriut, wisur buwo dar naturalinė ukė, wyriausią wietą jėmė patys waisiai žiamės. Baudžiauninkai perdirbinėjo žiamės produktus ir už tai patys turėjo dalyje žiamę ar kitokius maisto szaltinius, kurie berots prie ūbo užderėjimo jawu juos apsergėjo geriaus negu sziađiėn yra apsaugoti taip walinami walniejie darbininkai.

Ant gašo nežiurint į wisas priespaudas, žmogaus dwasė pramanė kuingu spaudą, kurios despotai baimiasi ir kurią jie dusina iki sziai dieuui. Užstojo gadynė pasibaisėtina dėl prispaudėju.

Sztai kassyk wis daugiaus ėmė rastiesi mislincziu, kuriuos berots galima buwo dar persekioti, wienok jau ne wisus pasmeigti ant jieszmo, pakarti, kankinti ir sudeginti. Turtu godiems kuningams ir despotams apsunkėjo szirdis, dėlto jie pradėjo apkartinti gywenimą mislincziu.

1776 m. anglisziose Sziaurinės Amerikos naujokynėse, kurioms jau nubodo europiszkas piktadėjiszkas karalus Jurgis III ir prispaudimas wieszpataujancziuju Anglijoje klasu, kižo didžioji Sziaurinės Amerikos rewolucija.

Kaip sudrebino Europą, apsėtą baudžiawomis, apgarsinimas nepriegulmės, koks džiaugsmas sukusztno mislyjancziąją dalį baisiai nuwertos žmonijos! „Wisi žmonės yra pagal tiesą ly-

gus ir gimė su lygiomis tiesomis“: toks atskambis girdėjosi ir Europoje.

„Ar-gi nėra peklišzko žalczio dėl isznaikinimo tos weislės amerikoniszku žoniu?“ dusawo kuningai ir terionai.

Žiaminis growas Pridrikis II, Hessijos netikėsis kuningaiksztis, parawinėjo sawo padonus anglams dėl apweikimo sziaurmerikonu, sukūtsiu už sawo walnybę. Jam buwo pikta, kad ne daugelis likosi užmuszama, nės už užmusztuosius jis gawo didesnius kraujaporingius. Ir tam begėdiszlam baisunai prisihelyjantieje stonai (žuomos) pūstatė, jam gywam beasant, paminklą Kaselo mēste ant Pridrikio rinkos, kuris paminktas dar po sziai dieuui tebeszmeizia Wokietiją. 22 milijonu dorėlu jisai įsidėjo į kisznę už maž-daug 12000 wokiecziu. Bet tas wiskas nepagelbėjo.

Naujokynės įgyjo walnybę, ir susitaisė į Suwienuotas Walstijas.

Prancuzijoje, iki smageniu iszczuūptoje ir sugadintoje per kuningus ir despatus, Prancuzijoje su jos kraujine swodba, kurią popėzius pažaimino, su jos baisingomis dragonadomis — czia, kur kielikas purwino netikumo ūbiausiai persipildės buwo, taip-gi pakilo rewolucija.

Karalui ir karalėnei tapė gašwos nukirsdintos, — diduomenė isznaikiunta ir iszwyta, o jeigu kas prieszinosi, tapė nužudytas, — kuningai atstatyti ir iszwyti, o pasiprieszinantiems nu-kapojo gašwas, — baudžiauninkystė t.pė panai-kiunta Prancuzijoje, o wergystė negru naujokynėse.

Atsitikimai Prancuzijoje pikecziausiai įszizino didžiunus ir absolutiszkus monarkas net už rubežiaus Prancuzijos, juos paėmė baimė už sawę paczius ir jie apniko Prancuziją.

Tada parėjo nemarus karžygiszki weikałai prancuzu tautos. Bė aszara skyrėsi sunus no motynos, tėwas no sawo giminės, ir traukė į kariumenę.

‘Saus-culotts’, bekeliniais, t. y. nei kelinėmis neapsidengusiais ‘Ariskiais’ wadino žalnėrius, kuriems truko geresnio aprėdato ir iszrengos.

Bet trimytos trimitawo ‘Marseillaise’, ir su tokiais įkwėptais, su jumis mieli ant auku pagatawi žmonės, kada sutwaksi dwasė jusu itgai wergtose dusziose yra galima kožną neteisų antpuolį sunėkti. Pamokslūninkus apie wėlaus iszrastą kanczweikėlį prieszingumą, t. y. prieszingumą su rankomis kisznėse kelinu, butu įnirtime nugaiszinę taip kaip nėko.

Prispaudėjai žmoniu turi buti iszgaiszinti, kaip jie ir užsipelnę yra.

Patenkanti gi sątaika ant žiamės tada tiktai pasigaus, kada walnybė nebereikalaus priewartinės galybės, kada gadynėje tikrai wafnos draugijos bus įgyjęs pergale tarp žoniu geresnis persiludyjimas. DR. SZTAMM.

ISZLYGOS ATGYJIMO LIETUWOS.

[Pabaiga.] Lietuwas apszwiestunai newisi eina i kową drąsus ir su wilezia pergales; daugumas, pakol eina i mokslus, turi tėwyniszka demokratiszka ikwėpimą ir stengiasi dirbti dėl lietuwystės, bet kadagi tai daro daugiaus dėl mados ar dėl garbės, tai ikopę i gywenimą ir pajautę sunke,

nybes kowos už buvi, o prieg tam matydami atszaliną szirdziū wisuomenės del jų gorojamu jieszkimū jie meta szalin sawo senowiszkas nuožwałgas, nei aktoriat liezynas, ir griebiasi už waikymo piningu ir turtingu pacziū. Be to wisio, dar nėra auszkiai iszdėrbtu programu dėl dōbu: kuomet wieni sapnuoja apie gelbėjimą kalbos, wienos kalbos, kiti rupinasi tiktai apie dratą iszlaikymą tikėjimo ir kalbos; ir tiktai nedidutis skaitlus randasi tokiu, kurie twirtina, jog gėwunias musu giminės prigėli no jos kulturiszkū žingsniu i prieszaki. Kaip Wytauto gadynėje Lietuwa buwo paszaukta buti tarpini ke tarp tikėjimo rymiszkai katalikiszkū ir taip stacziatikiszkū, taip sządien Lietuwa turi swarbią užduotę atlikti gawindama tikrą kulturą ant rubežians widarinės Europos ir rytinės (Maskolijos). Tikroji kultura, pasiremianti ant walnybės, mokslo, doros ir pasiturėjimo dirbancziuos klasos, turi buti szį lien jieszkiniū wisu apszwiestu lietuwiū.

Tokiam jieszkiniū reikėtu apsiereikszi per lietuwiszkus laikraszcziū, wienok musu laikraszcziūms kas kitas rupi, o ne laimė Lietuwas... Ko daugiau norėti, kad Amerikoje buwo laikas, kada liet. laikraszcziūso buwo pasijuokiamasz Lietuwas ženklo ir tiesiok gursinama, jog esą juokai dabar dar trokszi igyjimo walnybės dėl sawo tautos. Czion weikia isz dalies tamsumas iszlawėju laikraszcziū, o isz dalies jų iszgamystė ir pasidawimas Lietuwas priesziamis. Lietuwoje dalykai bewėik taip pat stowi; isz wienos puses randame wokietinancziū laikraszcziū, pasidawusius žawinancziū ir stelbiancziū musu tautą wyresnybei (ku. Pipirs isz Klaipėdos wis ir wis ragina lietuwiū siuntinėtu pasweikinimus dėl cėsoriaus Wilimo II, idant jam prisigerinti — ažuot ką lietuwiū ragintu irengti darbininkiszką lietuwiū partiją del pasirupinimo apie pagerinimą buwio liet. darbininku, taip baisiai Prusijoje nuskarliuntu), isz kitos wėl grynai lietuwiszkas, kurie wienok nepereina rubežiū tikejimiszkū [‘Szwiesia’] ir kalbiszkū jieszkiniū [‘Auszra’]. Wienimtelu ‘L. Balsas’, kiek mės žinome, no pacziū pradziū sawo buwimo, kowėsi ir nepalaus kowėsi: už tikrąjū musu tautos iszsiwalnyjimą, netiktai polytikiszką, bet ir tikėjimiszką, moksliszką, ekonomiszką, draugijiszką ir tautiszką. Ger butu, jeigu no nauju metu L. Balsas susilauktu pagelbininko, nesa kaip ‘Kraij’ pranesza, Lietuwas tėwynainiai rengiasi Prusuose iszduoti naują laikraszi su placzia programa. Isz tiesu, sunku yra wienam nesziwisą nasztą tautiszkos kowos už buvi ir walnybę...

Jog walnybė turės paspinsti ir i Lietuwas langą, tai auszkiai parodo iszsiwyniojimai atsitikimu Europoje ir kitur. Tik dirstelkiamie i istoriją. Belgija iszsiwalnyjo 1830 m., berots padedant Anglijai ir Prancuzijai. Graikija, bewėik per 4 szimtmecziū nesuzi jungė turku, 1829 mete iszkwojo sawwaldystę. Bulgarija, Rumėnija, Serbija ir Czernogorija iszsiwalnyjo tik 1878 m. no wasalystės musulmonams, pasibaigus turko - maskoliszkai wainai. Ulandija prie Wilimo Oraniszkiū 1579 m. atsiskyrė no Szpanijos ir sutaisė nepriegulmingą respubliką. Pradedant no 1820 m. Wenezuela, Naujoji Grenada, augsztutinė ir žiamutinė Peruwija, Czili pasidarė respublikomis. Meksika no pradziū monarkiszkū, prie imperatorians Iturbido, 1822 m., tapė taip-gi respublikū, o Brazilija, galutinai atskirta no Portugaliū, susitaisė i imperją. Pati Maskolija atsikratė no mongoliszkū jungo 1477 m. Italija mokėjo praszalutį waldžą wokiszką, prancuziszką, szpaniszką ir popėziszką Szpanija iszwywo maurus 1492 m., Saw. Walstijos atgawo walnybę no Anglijos 1713 m., Szwicarija igyjo laiswę 1313 m. ir tt. Tai-gi matome, jog tautos, bėgant laikui, keij sylose sawo ima stembti, atsikerta priesz sawo prieszgiūsiū, igyja

sawwaldystę ir pildo sawo priliktą uždawimą. Kodėl-gi mės lietawiu negalime tikėtiesi susilaukę walnybės dėl sawo tautos? jei beut mės jau patys imsimie abejoti apie sawo pacziū gywybę! Jeigu popėziū, neteisingai trokszdamas tapti darszwietiszkū terionu, kaip dabar kad yra dwasiszkū, kursto katalikus Belgijoje, Szpanijoje, Szwicarijcje, Wokietijoje ir kitur, idant užtarautu suteikimą jam szwietiszkos galybės; jeigu czekai taip ilgai gywendami po swetima waldžiū, sządien ant tiek atgyjo, kad pats Pranas Juozas, Austro - Wingrijos cėsorius, rengiasi apszkarunawodinti dienoje 40metinio sawo jubilėjaus karalumi Czekijos; jeigu airiai, per tiek szimtmecziū siurbiami per angliszkas siurbėles, gawina wilti igyję jeigu ne neprieguimę no Anglijos, tai nors sawwaldystę, žodziū sakant: jeigu wisur ant szwieto žmonės kaupiasi ir igyja walnybę, kodėl-gi mums lietuwiams turi buti parokuojama už nudėtą, jeigu mės tiekiamėsi atsikratyti no trauu, siurbėlu ir skriandėju polytikiszkai tautiszkū, ekonomiszkū, draugijiszkū?!. Nepawelykiame sawo braukyti per lapas, lyg kudikiū, o pratinkiamėsi mislyti ir trinstiesi apie igawinimą ir ikunyjimą to jieszkiniū.

Kitos walstijos, igyjusios walnybę, turi perleisti rewolucijas delto, kad isz pacziū pradziū nėra paremtos ant tikros papėdės. Tai matydami ir žinodami mės rupinkiamėsi Lietuwa pastatyti ant demokratiszkū, doriszkū, iszmincingo pamato, idant padarytumėme laimingais ne wienus ponus ir kuningus, bet wisus dirbancziuosius žmones. Darbo žmogui wisur prideria wirszenybė.

Lietuwiū-gi swetur gywendami iktuolūk taip-gi wargu wargus kenczia; wienok užrabežis turi buti mums mokslaine dėl parengimo laimingesnio gywenimo wėlaus walnoje Lietuwoje. Mokykiamėsi remesiu [meisterystu], steigkiamie sądarbystas (kooperacijas). Pagelbinės draugystės, taip kaip Jurginė Szenaudorėje dabar padare, tegul itauskiomus ant kooperacijiszkū pamato, ir jos pelnyš didesni procentą ant sawo idėtos sumos negu piningams gulnt bankuose ir žmonės prisipratins prie solidariszkū weikimo, kas labai pageidautina yra szįadykszcziūse iszlygose gywenimo. Kitiems wėl, kurie dirba darbus ukininkystės, welytina yra trauktiesi gywenti i kruwą, uždedant farmas ant socialistiszkū principo, ką iktuolūk nėra per sunku padaryti, kadagi žiamė wakarnėje dalyje Saw. Walstiju nėra dar per brangi; isitaiswdami ukiszkas kommunas musu brolai iszsigelbėtu isz suodnu ir paojingu darbu anglakasyklōse ir isz daru cukraus pabrukose, kur netik dwasė žmogaus sukriusza, bet i trumpoką laiką susinikina ir sweikata kuno prie sunkaus ir nuobodus darbo. Tolaus, mums reikia daryti polytikiszkas draugystes, bet sangotiesi no partija apgawikiszkū pininguoczziū: republikonu ir demokratu; mums kaipo darbininkams prideria sutwertiti tiktai darbininkiszką partiją, kuri eitu isz draugės su sweikaisnis gawalais darbininku kitose wietose ir žiamėse. Tegul tada mus apszauks bagocziai žiokiais ar tokiais ir rupinsis darbininkus ibauginti, bet mės neatbokiamie to, o eikiame kelu, kuris weda dirbancziūją klasą žmoniū i laimę. Berots neturime prie to wisio pamirszi ir tai, kad dėl iszswedimotu ir kitu užmawymu mums reikia daugiau apszwietimo ir mokslo, o idant szį pasiekti, reikia skaityti naudingus rasztas ir waik-zezioti i mokslainę. Be mokinimosi ir apszwietimo mės neistengsime nei joki gerą darbą atlikti, arba jeigu ir padarysime, tai nauda isz to bus mažesnė negu yra galima laukti ir norėti.

Tai-gi, brolai, Lietuwa stabmeldiszkūji sēmė pajiegas isz sawo tikėjimo, wėlaus isz narsumo bei smurtumo sawo kuningaikszcziū, o kada krik-zeziūnybė likosi mums po

prievarta antmesta, ant musu žiamės parėjo ir wisokie prispaudimai bei persekiojimai lietuwiszkosios gminės. Lietuwa krikszezioniszkoji nepažysta walnybės: žmonės buwo užgluszyti ekonomiszkoje ir draugijiszkoje baudžiawoje, o polytik szkai mės neszėme jungą lenku, paskai maskolu. Bet kelmas musu tautos likosi jei ne wisai sweikas, tai nors pussweikis; isz jo dabar dygsta weszlos, naujos, gawios atžalos, kurios jieszko teisingumo, walnybės, tiesu del sawo tautos. Isz lupu žmoniu jau girdžiame balsą szaukiant: jungas wisokius szalin! Wargai mat ir botagai, kotawojusieje žmones per ilgus szimtmeczius, neimango in ju prigimimę, ir lengwiai wisi atsikurti tiesos lygtiesybines ir lygwertybines. Už tai ir tolaus apsukriai elgkiamėsi, didinkiamė bureli žmoniu, suprantancziu tautos tiesas ir žmoniu pareigas — o pareis walauda, kada iszspildys musu gorojimai ir troszkimai, beje: walnybė lietuwiszkosios tautos! —

ISTORIJA AMERIKOS KOMMUNU.

Ta pati žiamė, kuri pritraukė prie sawęs mynias nelaiminguju, jieszkancziu uždabriu, buwo wienkart priegloba dėl žmoniu, kuriems negawa buwo nepasikakdiuti nelaimėmis ir netobulyste draugijos, dėl žmoniu, kurie stengėsi jau tai dėl sawęs sutverti gywenimę 'teisingą ir taiku', jau tai padaryti permainas draugijiniuose sudawadyjimuose del wisos žmonijos. Ta pati žiamė, kuri pritraukė wisokius pereigas szwieto, ricėrius pramonės, bėganczius paskui auksą ir jieszkanczius 'geros dalies', ta pati — atkartojame — žiamė, dėkawojant sawo tuometiniems draugijiniems prietikiams, akyse swajotoju - reformatoriu, akyse protestawojancziu prieszai neteisybes 'bagotyštės ir piningu' iszrodė gera dirwa, ant kurios pasėti galima naują, sweikesnę misli apie draugijinius itaisymus ir teisingą draugijini gywenimę.

Szale dyko dar wieszpatawimo gamtos, szale prastybės newat tenai, kur 'ciwilizacija' užwieszpatawo jau, žmones 'su widutiniu gywenimu' mislyjo Amerika esanti atsakančiausia wieta dėl sawęs, dėl sawo ramybės sielos ir dėl sawo draugijiniu tarymu. Kaip isz pradziu drąsus per eigos, garsus marininkai pietines Europos rinko talkas, idant ant žiamiu Naujojo Szwie o igyti skarbus, garbę ir garsą, taip pabaigoje XVII szimtmeczio telkiasi i naujas žiames žmonės 'die wobaimus' neszą romybę sawo szirdyse, wienok reikalaujantieje tokios pat romybės ir dėl kuno sawo.

XVIII amžis pajudino Europoje ir protą ir szirdi. Wieni dydžiudamiesi žmonija ir tomis syłomis, kokias jijė surinko, szaukė balsu proto naujo gywenimo draugijinio; tie norėjo wieszpatawimo proto. Kiti-gi, mažiaus druti, pakarnesni, prijautė gali prisiartinant didi sudą ant feodalismo ir garbinti pradėjo teisingumą diewo; jie, kurie tik kentėjo, nesibijojo to sudo del sawęs, jie juk turėjo ir sielą ramią ir 'diewą szirdyse'. Netikę ant iszluikymo audros, kuri pradėjo siansti ant tuometinės Europos, gilai persikanoję apie nemoraliszku draugijiniu prietikiu, persekiojami per baigiantisi rusėti jau absolutismą, barini tikėjimiszkuju pelegrimu apleidžia sawo tėwiszką žiamę, idant apsigyventi ant žiamiu, galincziu buti lopsziu naujo szwie, to. Walaudoje, kada mészionija Europos, pralobusi isz keloniu awanturiszku marininku i Ameriką, pradeda kasti duobę senam rėdžiui, — tikėjimiszki buriai, protestawodami prieszais priespaudą ir 'bagotyštę' iszkelauja minėtinai intas paczias žiames, kaip kad marininkai jau isz tikro butu iszwežę isz ten wisą auksą, aną didžiausią draugijos pik-

tybę.

Tikėjimiszkos komunos turėjo be abejonės iteknę ant atsiradimo subruzdėjimo welaus Owenistu kaipo ir Fourieristu. Nereikia wienok mislyti, kad paskesnės komunos tiktai tikėjimiszka komunisme turėjo iszėjimo punktą: drąsiai galma pasakyti, kad ir be tikėjimiszku komunu butu atsiradę komunos Oweno ir asociacijos Fonriero. Iszrodysime žiamiaus tam tikras priežastis, kurios paszaukė i gywybę pirmas ir antras, dabar norime tik apsiseigėti no prietaro, reginczio tikėjimiszkos komunose butiųjų — sine qua non — iszlygą atsiradimo wėlesnės utopijos ir sądraugyzeziu.

Nereikia užsimirsi ti nei ant walaudėlės, jog ik swias neseno haiko, o isz dalies dat ir sziedien Amerika buwo szalis dėl apgalėjimo. Nemieruoti plotai lauku, kuriuos galima buwo lengwiai igyti po \$ 1 uz akrą [o ir pigiaus, kuomet ėjosi apie didelus plotus], nenoroms gimdė misli draugijiniems architektams apsisėsti ant tu žiamiu. Apart tu ekonomiszku aplengwinimu, polytikiszkos iszlygos derėjo mieriams utopijiszku socialistu. Kupina walnybė mislies ir susidraugawoniui, apikanta, su kuria rėdanczioji klasa žiurinėjo i tarymus komunistiszkus, — wis tai derėjo uždėjimui komunu, parentu ant draugijinės lygybės. Nors tame pacziamė laike grusta i kalėjimus streikuojanczius darbininkus, ginta jiems tiesą daryti suokalbius ir tt., wienok komunistai ant to nežiurėjo, kapitolistai-gi gyuė sawo užimtas žiames, palikdami walną lauką wisiems nepasikakdiusiems, negadinantiems wienok ju priwalumus, wienu žodziu iszlygos derėjo del uždėjimo komunų Sziaurinėje Amerikoje. T. b. d.

KŁAIPEDA, Prusu Lietuwoje. Ant 8 d. spalū mėn. buwo Jankus paszaukęs to kraszto lietuwininkus ant gruntawojimo lietawiu polytikiszkos partijos, kuri už tai rapins, kad lietuwiszkas pasiuntinys i seimbuti skiriamas butu, kurs drystu walžios papraszyti, idant to kraszto mokintojai prie gruntinio žiamės dawado prilaiokum butu. § 20 gruntinio dawado (Verfassung) skamba: „Mokslas arba wiszinystė ir jos mokinimo budas yra walaunas", tai-gi nepajungtas, ir negal priwercziamas buti nei wienas kaip maskoliszkosios bitys su kniutu i awili wartytiesi, arba tai mokinti, kas mokintojams ar didiemsiems ponams yra ant naudos. Labai menkai klausytoju Jankus teturėjo, nės wos keli tiktai deszimezčiai lietuwininku, keljwokiszki kupeziai, ponas 'Landrots', palicijos inspektorius ir 3 žandarai tebuwo atsiradę klausytiesi. Kada Jankus prikalbinimus tokio gruntawojimo buwo pabaigęs ir norėjo, kad esantieje lietuwininkai pasiraszytu sanariais, tai kasžin kokios priežasties dėlei tiems mačiams stipriems lietuwininkams iszkrito szirdis i kelines, wis sznekejo: mės lietuwininkai esame, mės esame lietuwininkai, o kelintas no tu dar tą mačę apturejo, jog isztare: waikė, usz bijausi! Ir taip Jankaus pasiprociawojimas nuėjo ant nėku; berots sutarta tapė dar kartą pakwietimms siusti ir tai ant tokios dienos, kada turgus bus, o žmonės dlaus užgėrę arba degtinės drąsesniais patapsi! Prieregis.

MOKINTIEMSIEMS LIETUWIAMS. Yra tai niszkus dalykus, kad dėl pasisekimo reikažu lietuwyštės neatbutinas yra reikalus įsteigti polytikiszką liet. partiją Prusu Lietuwoje. Idant prilenkti žmones prie įsteigimo tokios partijos, parodyti jos reikalingumą, jos užduotę ir swarbumą gywenime musu tautos, reikia, idant butu paraszyta kuingutė dėl agitacijos ir dėl pamokinimo žmoniu, koku budu įsteigimą partijos

igywendinti ir ją paŃaikyti. Žinoma, toks veikalis turi pasiremti ant istorijos Prusu Lietuwos, drauge ir Lietuwos augsztotės. Trumpiausiaime Ńauke brolai musu mokintieji yra užpraszomi parengti tokį veikala, kars taps atspausdintas kniagutėje ir iszdulintas Lietuwoje kuoni placiausiai, o jeigu veikalelu daugiaus butu, tai wisiems suteiksime atsakanezią wieq. Rėdystė.

„Bagotystė padaro szirdį kieta greiciaus ne kad werdantis wanduo knaszni“. Boerne.

Religijos yra waikais nežinės, ir jos neitgai pergywena sawo motyna“. Schoppenhauer.

SZWICARIJOJE Genėwos mėstas paina kas metas po 50000 franku o mergnamiu. Tai yra grėku piningai, kuriuos baťtosios werginės turi surinkti; ale mat — piningai nesmirda.

GRAIKIJOS karalus Jurgis žada atsisakyti no sosto ant naudos sawo sunui, erckiui Spartos. Kadagi tas wes paczią isz namu Hohenzollern, tai aiszku, jog itekmė Maskolijos ant Graikijos pasibaigs, o užstos sątartis tarp Wokietijos ir Grauku.

WOKIETIJOS Wilimas II apsitankęs Ryme wėl sugrižo namon. Popėzius Ńabui pyksta, kad Wilimas negalėjo prižadėti 'ipėdimui Kristaus' atgrązinti jam szwrietiską walažią. Kam popėziui butinai žiamės reikia, nesuprantame, kadagi ir taip wisi awinai piťd jo Ńakmes, o juk ir gatawi yra prie progos nuwalyti sawo liežuwiu jo kojas. — Bismarkio polityka yra monarkijas Europos suwienyti ant wainos priesz Angliją ir Prancuziją; bet Prancuzija iktuoťaik nesidawė suarziinti, kupsztai neseniai Havre konsulinė toblyczu wokiszkojo konsulo tapusi nuplėszta ir subjauriota; bet tai bene bus padarę Bismarkio apmokami pasileidėlai!

PRANCUZIJOJE konserwatywai, kiek stengdami rengiasi į kową su respublika; jie isteigė 'Rožę Prancuzijos', monarkistu draugystę dėl atgawinimo monarkijos ir dėl gynimo konserwatywizku reikaťu priesz radikalizmą.

Pagal 'Revue Sanitaire' isz Bordeaux kasmetinis marumas wyru tarp 25 ir 60 metu amžiaus ant 1000 yra toks: kuningu mirszta 8.05 proc., ukininku 9.78 pr., namstatytoju 11.86 pr., kaťnaka-sykliniu darbininku 13.81, murininku 14.92 proc., maloriu ir darbininku prie szwino 18.63. Matote, koks skirtumas tarp marumo darbininku ir kuningu!

SUW. WALSTIJOS. Amerikos bediewiu kongresas (American Secular Union) buwo Ńaikomas Pittsburge.

Wyresnybė atėmė no Mormonu baźnyczios wisus turtus, drauge su namais, kurie tarnawo diewmaldyste. Wertybė iszplėsztojo turto per-eina 1 milijoną dorėlu.

New Yorko socijalistai szitą metą pastatė kandidatatu ant majoro mėsto Jonas'ą, žmogų Ńabai szwiesų. Taip-gi ir ant kitu urėdu mėste, walscziuje ir walstijoje jie iszrinko kandidatus isz tarpo darbininku. Koźno gero žmogaus pareiga yra atiduoti baťsą tiktai už kandidatus socijalistu partijos.

Senis Hutchinson isz Chicago, nepasikakindamas tuomi, kad per sawo spekulacijas kwie-

cziais rugsėjuje jis uždėjo sunkią donį ant Amerikos darbininku, dabar rengiasi kontroluoti kwieczius ant pardoso gruodžio mėnesyje ir kiawlieny sausio mėn. Jis per sawo turtus ir kredita pagal sawo norą antkrauja donį no duonos wisam szwietui. Nors žmonės mažumytį rugoja už tai, bet apsimalszina ir nėko nedaro tam Czikagos kłastoriui.

WILKES BARRE. 20 d. szito mėn. buwo Ńaikomas susirinkimas dėl pirkimo akciju ant uždėjimo sądarbystos kromo, kadagi buwo wiltis, jog po 'ismokescziai' koźnas pirsks. Bet — ne! Kad ir norimeziuju yra daug, bet akciju nepirko; ir koźnas Ńaukia pradzius, t. y. uždėjimo kromo. Negalima yra užtylėti ir tai, kad 'pirmutiniai' didiai negražiai apsiėjo Ńauke susirinkimo. Susirinkusiuju buwo į 16 wyru; kada jau nėko gero nebuwo, susirinkusieji pradėjo baťsuoti ant baczkutės aťaus. Kada jau baczkutė buwo ir mažumas isz jos iszgerta, tai pradėjo Ńoszti isz piningu, o už wafandos pradėjo kautiesi tarp sawęs K-u wyrai, tie kę pirmutiniai buwo isz pristojancziuju. Bėda kę ir prisznėkti tamsesniems bro-lams, kad tie, kurie apszwiesteni, duoda tokį bridų paweiksťą sawo apsiėjimais akyse wiso susirinkimo. Žiurowas.

Brolai Szenandorėnai! susirinkkite wisi Robbinso saloje d. 28 spalū mėnesio ant 6 adynos w-kare. Nepamirszkite!

Brolai, mokėkite už L. Baťsą!

Jei nori waikus aprėdyti už \$ 1.50, eik pas M. Rohrheimer, 11 N. Main ułyczia, Shenandoah Pa.

Wyru aptausas no \$ 3.50, waiku no \$ 2.50, wyru ploszcziai no \$ 2.50, o waiku — no \$ 1.50 augsztyn pas M. Rohrheimer 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Napsigauk o eik pas Rohrheimeri pirkti drapanas ir użczėdysi piningus. Atmink wietę, 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Yra parduodama dang pigiu blogu drapanu Szenandorėje, o geriausios ir pigiausios drapanos ir skrybėles randasi pas Rohrheimeri No. 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Brunn & Madlinger
ADWOKATAI
POTTSVILLE PA

ANT SZERIFFO EINA
ANDREW COMREY,
MAHANOY CITY, PA.

J. CHAMPION

parduoda kningas, gazietas, žurnalus, muzikiszkas reikmenes, konwertus, popėrę, plunksnas, atramentą, o taip-gi **MOKSLINES KNINGAS** ir tt. Parsiduoda taip-gi **CIGARAI** ir szniaitkabakis (taboku). Neuźmirszkite wietę:
3 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

MOTIEJUS MARCINKEWYCZIA
ant **JARDIN** st., artymais Coal st.

Luikau szancziszķą dirbtuwę ir siuwu ant orderio czebatnus ir czewerykus kaip dėl didelu taip ir dėl wauku; priimu nesziotą apawę dėl suťojuno. Pigiaus darau ne kaip wisi Szenandorio szancziai. Ateikite pas mane, brolai lietwininkai, o dziangsitėsi ilgai dėwėdami mano darytą apawę.

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa
yra vyriausias ir seniausias agentas dėl ispirkimo no ug-
nies ir dėl apsergėjimo gywaszio; reprezentawoja geriau-
sius ir didžiausias kompanijas. Lietuwininkai norėdami
apsisergėti no gywaszio ir no ugnes atėikite pas manę,
ir to jus nepasigailėsite.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWĖ WYNO, LIKIERIU, CIGARU.

Taip-gi atų parduodu kegėmis.

Geriausias arėtkas gausi gallonais ir kwortomis.
NORTH MAIN STREET, SHENANDOAH PA

JOKUBO NOLL

SALUNAS IR RESTAURACIJA,

geriausias porteris wisame mēste.

Lauerio garsus alus wisumet szwiežiansias yra paduodamas
Knights of Labor cigarai wisumet yra prilaikomi. Užeikite
o jus wisumet gausite DIDŽIAUSIA stiklą alaus už 5 cen-
tus pas prietelu lietuwininku JOKUBA NOLL,
19 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

KRAUCZISZKAS KROMAS

JONO MIEŁDAŻIO.

Darau uniformas ir kitokias drapanas wisokiom madom;
prekia (czienia) yra nuderinama; drapanos ant orlerio.
Draugyseziu drapanas galima ganti wisokios mados. Wisas
aptaisas yra padaromas geriansiai.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

MAX REESE,

21 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA

Wisatinis AGENTAS dėl Hamburgo ir Brēmės gurłaiwiniau
kompaniju; laiwakortės už pigiausią prekę. Taip-gi siun-
cziu piningus i Europą, duodu daug rublu už mažai do-
rėtn. Užeikite pas manę, o neapsigausite.

GRYNIAUSIOS LIEKARSTOS

pigiausiai parsiduoda pas aptėkorių

Hillan

S. MAIN ST., netoli no Centre st., Shenandoah

Joseph S. Whitehouse

ADWOKATAS

RAISO NAMUOSE, E. Centre St. Shenandoah.

URA! URA! URA!

TAWORU MASTINIU BE GAŁO!

Didžiausiojių rautuwė geriausiuju taworu szita-
me walseziuje JUODU SZIEKU, HENRI-
ETTU IR KASZMIRU su pagrazinimais wiso-
keriopiausiais.

KARPETAH! KARPETAH!

WISOKIO GRAŽUMO.

GRINCZIU ISKŁODES IE KLEJONKOS PARSIDUO-
DA PIGIAUSIAI.

Rudeniniui ir žieminiai aptaisai dėl moteriu.
DĖL APSIREDYMO GERIAUSIA WIETA!

No. 28 S. MAIN ST. SHENANDOAH PA

P. J. Monaghan.

DR. RICHTERIO

PAIN EXPELLERIS

garsi prusiszka namu liekarsta turi buti laikoma
zoposte koźname name, koźnoje giminėje, kaipo
geriausia pagetba no REUMATIZMO, podagros,
persiszaldymu, nerwiszku ligu, paralyžu, iszsi-
narinimu, szirdies ligu, dantu skaudėjimo ir pi-
wo ligu, patrukimo, kosulo ir kitu ligu.

Nėra geresnės liekarstos per Expelleri!

Dabok gerai ant musu kupezystės ženklų „Rau-
deno Įkaro“ ir nepirk be jo!

F. AD. RICHTER & CO.,

PREKĖ UŽ BONKĄ \$ 1.

AGENTAS DĖL AMERIKOS:

J. ANDZIULAITIS,

L. B. 30. Shenandoah Pa.

Čzebatai ir czewengkai

SKRYBELĖS IR KEPURĖS

yra parduodami už pigiausią prekę wisame mēste
dėlto atėikite ir apžiurėkite mano taworus pirma
ne kad eisitė pirkti kur kitur.

CH. DIETZ

25 N. MAIN ST. Shenandoah Pa.

Mėlynas ženklas skersai tako.

RAULYNAS NEWULIS Szenandoryje taiso
dziegorėlas ir gali labai gėrnai pataisyti; už patai-
symą ranczyjasi ant 2 metu. o jei kas butu isz jo
pataisyimo nekantantas, tai pertaiso dykai. Taiso
25 centais pigiaus ne kaip pas anglus. Wieta!

No. 122 S. Main ulyczia, Sheanandoah Pa.